

7

โครงการอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) กับการพัฒนาเพื่อความมั่นคงในหมู่บ้าน :
ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านราษฎรพัฒนา อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา

นางสาวนฤมล มุลศาสตร์สาทร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคำหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๗

ISBN 974-563-583-9

I1591673X

010194

THE VOLUNTARY DEVELOPMENT AND SELF DEFENSE PROJECT FOR THE VILLAGE
SECURITY DEVELOPMENT : A CASE STUDY OF RATPATTANA VILLAGE, SOENG SANG
DISTRICT NAKHON RATCHASIMA

Miss Naramon Moonlasartsathorn

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Government

Graduate School

Chulalongkorn University

1984

หัวข้อวิทยานิพนธ์

โครงการอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) กับการพัฒนา
เพื่อความมั่นคงในหมู่บ้าน : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านราษฎรพัฒนา
อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา

โดย

นางสาว นฤมล มุลศาสตร์สาทร

ภาควิชา

การปกครอง

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุจริตชนารักษ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ปริญญาโทมหาบัณฑิต

.....
..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประคิษฐ์ บุนนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ จริญญา สุภาพ)

.....
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุจริตชนารักษ์)

.....
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์

โครงการอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) กับการพัฒนา
เพื่อความมั่นคงในหมู่บ้าน : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านราษฎรพัฒนา
อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา

ชื่อ

นางสาวนฤมล มุลศาสตร์สาทร

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิทยา สุจริตชนารักษ์

ภาควิชา

การปกครอง

ปีการศึกษา

๒๕๒๖

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดประสงค์ที่จะศึกษาว่า โครงการ อพป. จะสามารถดำเนินการ
พัฒนาเพื่อความมั่นคงได้ผลสำเร็จเพียงใด โดยศึกษาในเรื่องถึงบทบาทเจ้าหน้าที่ของ
รัฐในการชี้แนะและชักจูงประชาชน นโยบายของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง บทบาทของ
ผู้นำหมู่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้าน และการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้าน
ราษฎรพัฒนา ตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งจากการศึกษา
วิจัย ปรากฏว่า

๑. เจ้าหน้าที่รัฐบาลมีบทบาทในการชี้แนะและชักจูงให้ประชาชนในหมู่บ้าน
เข้าร่วมมือกับรัฐบาลในการที่จะสร้างความมั่นคงในหมู่บ้าน
๒. หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกำหนดนโยบายเฉพาะในการพัฒนาหมู่บ้าน
ราษฎรพัฒนา เมื่อเป็นหมู่บ้าน อพป. ตัวอย่าง โดยการประสานงานกับหน่วยราชการ
๓. ข้าราชการที่เกี่ยวข้องให้ความสนใจเป็นพิเศษในการแนะนำประชาชน
ผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ภายใต้การควบคุมดูแลบังคับบัญชาของนายอำเภอและ
ข้าราชการที่เขาไปดำเนินงานในหมู่บ้าน เป็นผู้ที่ประชาชนให้ความนับถือและเชื่อฟังให้
คำแนะนำ
๔. ผู้นำหมู่บ้านและคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน มีความรู้ ประสบการณ์ในการ

พัฒนาหมู่บ้าน โดยเฉพาะผู้ใหญ่บ้านมีลักษณะทั้งผู้นำตามธรรมชาติและผู้นำตามกฎหมาย มีความเข้าใจและทัศนคติที่เห็นด้วยกับโครงการ อฟป. และใช้ชีวิตดำเนินการตามหลักประชาธิปไตยให้ประชาชนในหมู่บ้านเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และดำเนินการพัฒนาหมู่บ้าน

๕. ประชาชนในหมู่บ้านเข้าไปมีส่วนร่วมทั้งกับโครงการ อฟป. เพราะการดำเนินงานของโครงการสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และประชาชนยอมรับและเชื่อมั่นในตัวผู้นำและคณะกรรมการหมู่บ้าน

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title The Voluntary Development and Self Defense Project
for the Village Security Development: A case study
of Ratpattana Village, Soeng Sang District Nakhon
Ratchasima

Name Miss Naramon Moonlasartsathorn

Thesis Advisor Assistant Prof. Withaya Sucharithanarugse, Ph.D.

Department Government

Academic Year 1983

ABSTRACT

This research intends to study the success of security Development of Self Defense Project for the Village Security Development. The study especially investigates the role of government officials in leading and persuading local people; policies of the governmental organizations concerned; roles of the village leadership and village committee; and the participation of people of Ratpattana village in Tambon Nonsomboon, Soeng-Sang District, Nakhorn Ratchasima Province. The study finds out the following.

1. The government officials have significant role in leading and persuading the village people to cooperate with the government in creating security within the village;
2. The government organizations concerned determines specific policies to develop Ratpattana Village in order to make it the model of the Voluntary Development and Self Defense village;

3. Government officials concerned who are respected and obeyed by villagers, take special interest in advising local population, village leadership and village committee members under the control and supervision of the District chief and officials participating in the village development;

4. Village leaders and members of the village committee have some experiences in helping develop the village. The village chief who is a natural and legal leader of the people understands and goes along with the Voluntary Development and Self Defense Project. He uses democratic means to get opinions of his village people and to develop the village;

5. People in the village participate in this project because it function corresponds with what people want. People are also confident and accept their leaders and village committee.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงลงด้วยดีโดยได้รับความกรุณาจากท่านผู้มีพระคุณ
หลายท่าน นับตั้งแต่ ท่านอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุจริตชนารักษ์
ซึ่งคอยให้ความช่วยเหลือและดูแลมาโดยตลอด รวมทั้ง ศาสตราจารย์ จริญญา สุภาพ และ
รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ ที่ให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้เขียน มาร่วมเป็น
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ตลอดจนรุ่นพี่ รุ่นน้องและเพื่อนร่วมรุ่น ภาควิชาการ
ปกครองรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อีกหลายท่าน ที่เป็นกำลังส่งเสริมอีกทางหนึ่ง

ผู้เขียนจึงใคร่ขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง ณ. ที่นี้. และจะขาดเสียมิได้
คือครอบครัวของผู้เขียนเอง ซึ่งเป็นกำลังใจและให้การสนับสนุนผู้เขียนตลอดมาจนสามารถ
เรียนสำเร็จถึงขั้นนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
รายการตารางประกอบ.....	ฉ
บทที่	
๑ บทนำ.....	๑
ความสำคัญของ เรื่อง.....	๑
แนวคิดในการศึกษา.....	๓
วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	๑๐
สมมุติฐานในการศึกษา.....	๑๑
วิธีดำเนินการศึกษาและวิจัย.....	๑๒
ขอบเขตของการศึกษาวิจัย.....	๑๓
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา.....	๑๓
นิยามศัพท์.....	๑๓
๒ ประวัติความเป็นมาของการจัดตั้งหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกัน ตนเอง (อ.พ.ป.) และการจัดตั้งหมู่บ้าน อ.พ.ป. บ้านราษฎร์พัฒนา ประวัติความเป็นมาของโครงการ อ.พ.ป. และการจัดตั้งหมู่บ้าน อ.พ.ป. โดยทั่วไป.....	๑๕
ประวัติและสภาพทั่วไปของหมู่บ้านราษฎร์พัฒนา.....	๕๒
หมู่บ้าน อ.พ.ป. บ้านราษฎร์พัฒนา.....	๖๔
๓ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่เกื้อหนุนตามโครงการ อ.พ.ป. ของบ้านราษฎร์พัฒนา.....	๗๑
วิเคราะห์ผลงานและความสำเร็จของหมู่บ้าน อ.พ.ป. บ้านราษฎร์ พัฒนา.....	๗๑
วิเคราะห์ปัจจัยที่เกื้อหนุนความสำเร็จ.....	๘๘

บทที่

จุดอ่อนที่ควรแก้ไข.....	๑๐๓
๔. ขอสรูปและขอเสนอแนะ.....	๑๐๕
บรรณานุกรม.....	๑๑๖
ภาคผนวก.....	๑๑๘
ประวัติผู้เขียน	๑๓๖

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภาพ - แผนภูมิ

หน้า

แผนภาพ-แผนภูมิ

๑	แผนภูมิหมู่บ้าน อพป. ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารหมู่บ้าน อาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ. ๒๕๒๒.....	๕๐
๒	แผนภูมิการจัดศูนย์อาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (ศอพป.) กอ. รমন.	๕๑
๓	แผนภาพแสดงการจัดตั้งบ้านเรือนของหมู่บ้านราษฎรพัฒนาซึ่งแบ่ง เป็น ๓ คุ้ม.....	๕๔
๔	แผนที่อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา.....	๕๕
๕	แผนภาพแสดงการจัดตั้งบ้านเรือนของหมู่บ้านราษฎรพัฒนาซึ่งแบ่ง เป็น ๔ คุ้ม.....	๖๔

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายงานตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
๑	แสดงอายุของประชากรหมู่บ้านราษฎรพัฒนา..... ๕๓
๒	แสดงการศึกษาของประชากรหมู่บ้านราษฎรพัฒนา..... ๕๔
๓	แสดงเพศของลูกสัมภาระ..... ๕๕
๔	แสดงอายุของลูกสัมภาระ..... ๕๖
๕	แสดงระดับการศึกษาของลูกสัมภาระ..... ๕๗
๖	แสดงถึงการเข้ามาเยี่ยมเยียนและแนะนำของข้าราชการก่อนและ หลังประกาศจัดตั้งเป็นหมู่บ้าน อพป..... ๕๘
๗	บทบาทของข้าราชการในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน..... ๕๘
๘	บทบาทของข้าราชการในการปรึกษาหารือให้คำแนะนำ แก้ปัญหาและ ให้ความช่วยเหลือในการดำเนินงานตามโครงการ..... ๕๘
๙	แสดงถึงผู้ที่ริเริ่มและมีบทบาทสำคัญในโครงการพัฒนาต่าง ๆ ใน หมู่บ้าน..... ๕๘
๑๐	แสดงการเรียกประชุมชี้แจงข้าราชการและการหารือเกี่ยวกับการ พัฒนาและการปกครองป้องกันภายในหมู่บ้านและคณะกรรมการพัฒนา หมู่บ้าน..... ๕๘
๑๑	วิสัยทัศน์เกี่ยวกับนโยบายหรือโครงการต่าง ๆ ของหมู่บ้านในที่ ประชุมราษฎร..... ๕๖
๑๒	การปฏิบัติความมคิขของที่ประชุมเกี่ยวกับโครงการของหมู่บ้าน..... ๕๖
๑๓	ความเชื่อมั่นในความสามารถของผู้นำในการพัฒนาหมู่บ้าน..... ๕๗
๑๔	การเข้าร่วมประชุมของราษฎร..... ๕๘
๑๕	การยอมรับกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ของหมู่บ้าน..... ๕๘
๑๖	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้าน..... ๑๐๐
๑๗	ความรู้สึกรของราษฎรต่อการพัฒนาตามโครงการ อพป..... ๑๐๐